

The Biblical Abraham Accords (2)

Rabbi Dr. Aaron Adler

1. דברים פרק כו

(א) וְהָיָה כִּי תָבֹוא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה וִירִשְׁתָּהּ וַיִּשְׁבַּת בָּהּ: (ב) וְלִקְחַת מְרֵאשִׁית כָּל פְּרֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תִּבְיָא מֵאֲרֻצְךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ נָתַן לְךָ וְשִׁמַּתָּ בְּטֹנָא וְהִלַּכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹקֶיךָ לְשֹׁכֵן שְׁמוֹ שָׁם: (ג) וּבֵאתָ אֶל הַפֶּהֶן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַיָּמִים הֵהֵם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הַגִּדְתִּי הַיּוֹם לֵה' אֱלֹקֶיךָ כִּי בֵאתִי אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַע ה' לֵאבֹתֵינוּ לַתֵּת לָנוּ: (ד) וְלִקַּח הַפֶּהֶן הַטֹּנָא מִיָּדְךָ וְהִנִּיחוּ לְפָנַי מִזְבַּח ה' אֱלֹקֶיךָ: (ה) וְעָנִיתָ וְאָמַרְתָּ לְפָנַי ה' אֱלֹקֶיךָ אֲרָמִי אָבִד אָבִי וַיֵּרֵד מִצְרַיִם וַיַּגֵּר שָׁם בְּמַתִּי מֵעֹט וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָדוֹל עֲצוֹם וְרַב: (ו) וַיִּרְעוּ אֶתְנוּ הַמִּצְרַיִם וַיַּעֲנוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבָדָה קָשָׁה: (ז) וְנִצְעַק אֶל ה' אֱלֹקֵי אֲבֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע ה' אֶת קִלְנוּ וַיִּרְא אֶת עֲנִינוּ וְאֶת עֲמַלְנוּ וְאֶת לַחֲצוֹנוּ: (ח) וַיּוֹצֵאֵנוּ ה' מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֵרַע נְטוּיָה וּבְמַרְא גָדֹל וּבֵאתוֹת וּבְמִפְתִּיִם: (ט) וַיִּבְאֵנוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ: (י) וְעַתָּה הִנֵּה הִבֵּאתִי אֶת רֵאשִׁית פְּרֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לִי ה' וְהִנַּחְתוּ לְפָנַי ה' אֱלֹקֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לְפָנַי ה' אֱלֹקֶיךָ: (יא) וְשִׁמַּחְתָּ בְּכָל הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן לְךָ ה' אֱלֹקֶיךָ וּלְבִיתְךָ אֶתָּה וְהַלְוִי וְהַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ:

2. רש"י דברים פרק כו

והגר אשר בקרבך - מביא ואינו קורא, שאינו יכול לומר לאבותינו:

3. משנה מסכת ביכורים פרק א, משנה ד

אלו מביאין ולא קורין הגר מביא ואינו קורא שאינו יכול לומר אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו ואם היתה אמו מישראל מביא וקורא וכשהוא מתפלל בינו לבין עצמו אומר אלהי אבות ישראל וכשהוא בבית הכנסת אומר אלהי אבותיכם ואם היתה אמו מישראל אומר אלהי אבותינו:

4. פירוש המשנה לרמב"ם מסכת ביכורים פרק א, משנה ד (מהדורא קמא)

כל זה ברור.

5. פירוש המשנה לרמב"ם מסכת ביכורים פרק א, משנה ד (מהדורא בתרא)

כל זה ברור. אלא שפסק ההלכה מביא הגר עצמו בכורים וקורא, וסמכוהו למה שאמר ה' לאברהם כי אב המון גוים נתתיך, אמרו, לשעבר הייתה אב לארם עכשיו אב לכל העולם כולו. ולפיכך אפשר לכל גר לומר אשר נשבע ה' לאבותינו, מפני שאברהם אב לכל באי העולם לפי שלימדום האמונה והדת.

6. רמב"ם הלכות ביכורים פרק ד, הלכה ג

הגר מביא וקורא שנאמר לאברהם אב המון גוים נתתיך הרי הוא אב כל העולם כולו שנכנסין תחת כנפי שכינה, ולאברהם היתה השבועה תחלה שיירשו בניו את הארץ, וכן כהנים ולוים מביאין וקורין מפני שיש להן ערי מגרש

7. שו"ת הרמב"ם סימן רצג

שאלות ששאל ר' עובדיה גר צדק מרבינו משה זצ"ל ותשובותיו.

אמר משה ב"ר מימון מבני גלות ירושלים אשר בספרד זצ"ל. הגיע אלינו שאלות מרנא ורנא עובדיה המשכיל המבין גר הצדק ישלם יי פעלו ותהי משכרתו שלימה מעם יי אלהי ישראל אשר בא לחסות תחת כנפיו. שאלת על עסקי הברכות והתפללות בינך לבין עצמך או אם תתפלל בצבור היש לך לומר אלהינו ואלהי

אבותינו ואשר קדשנו במצותיו וצונו ואשר הבדילנו ואשר בחר בנו ושהנחלת את אבותינו ושהוצאתנו מארץ מצרים ושעשה נסים לאבותינו וכל כיוצא באלה העינים. יש לך לומר הכל כתקנם ואל תשנה דבר אלא כמו שיתפלל ויברך כל אזרח מישראל כך ראוי לך לברך ולהתפלל בין שהתפללת יחידי בין שהיית שליח צבור. ועיקר הדבר שאברהם אבינו הוא שלמד כל העם והשכילם והודיעם דת האמת וייחודו של הקב"ה ובעט בע"ז והפר עבודתה והכניס רבים תחת כנפי השכינה ולמדם והורם וצוה בניו ובני ביתו אחריו לשמור דרך ה' כמו שכתו' בתורה +בראשית י"ח ט"ו+ כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת אחריו ושמרו דרך ה' וגו'. לפיכך כל מי שיתגייר עד סוף כל הדורות וכל המיוחד שמו של הקב"ה כמו שהוא כתוב בתורה תלמידו של אברהם אבינו ע"ה ובני ביתו הם כולם והוא החזיר אותם למוטב כשם שהחזיר את אנשי דורו בפיו ובלמודו כך החזיר כל העתידים להתגייר בצואתו שצוה את בניו ואת בני ביתו אחריו. נמצא אברהם אבינו ע"ה הוא אב לזרעו הכשרים ההולכים בדרכיו ואב לתלמידיו וכל גר שיתגייר. לפיכך יש לך לאמר אלהינו ואלהי אבותינו שאברהם ע"ה הוא אביך ויש לך לומר שהנחלת את אבותינו שלאברהם נתנה הארץ שנ' +בראשית י"ג י"ז, א"ן+ קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה. אבל שהוצאתנו ממצרים או שעשית נסים לאבותינו אם רצית לשנות ולומר שהוצאת את ישראל ממצרים ושעשית נסים עם ישראל אמור. ואם לא שנית אין בכך הפסד כלום מאחר שנכנסת תחת כנפי השכינה ונלוית אליו אין כאן הפרש בינינו ובינך. וכל הנסים שנעשו כאלו לנו ולך נעשו. הרי הוא אומר בישעיה +ישעי' נ"ו ג'+ ואל יאמר בן הנכר הנלוה אל ה' לאמר הבדל יבדילני ה' מעל עמו וגו', אין שום הפרש כלל בינינו ובינך לכל דבר. ודאי יש לך לברך אשר בחר בנו ואשר נתן לנו ואשר הנחילנו ואשר הבדילנו. שכבר בחר בך הבורא יתעלה והבדילך מן האומות ונתן לך התורה שהתורה לנו ולגרים שנ' +במד' ט"ו ט"ו+ הקהל חוקה אחת לכם ולגר הגר חוקת עולם לדורותיכם ככם כגר יהיה לפני יי. תורה אחת ומשפט אחד יהיה לכם ולגר הגר אתכם. ודע כי אבותינו שיצאו ממצרים רובם עובדי ע"ז היו במצרים נתערבו בגוים ולמדו מעשיהם עד ששלח הקב"ה משה רבינו ע"ה רבן של כל הנביאים והבדילנו מן העמים והכניסנו תחת כנפי השכינה לנו ולכל הגרים ושם לכולנו חוקה אחת. ואל יהא יחוסך קל בעיניך אם אנו מתיחסים לאברהם יצחק ויעקב אתה מתיחס למי שאמר והיה העולם. וכך מפורש בישעיה +ישעי' מ"ד ה'+ זה יאמר לי"י אני וזה יקרא בשם יעקב וגו'. וכל מה שאמרנו לך בענין הברכות שלא תשנה כבר ראייה לזה ממסכת בכורים +פ"א מ"ד, עיי"ש בפי' המשניות: ומפני זה יכול גר לומר וכו' לפי שאברהם היה אב לכל העולם לפי שהוא למדם אמונה+ תמן תנינן הגר מביא ואינו קורא שאינו יכול לומר אשר נשבע יי לאבותינו לתת לנו. וכשהוא מתפלל בבית הכנסת אומר אלהינו ואלהי אבותינו +אלהי אבותיכם (כ"נ)+ זהו סתם משנה. והיא לר' מאיר ואינה הלכה +ה' בכורים פ"ד ה"ג הגר מביא וקורא שנא' לאברהם אב המון גוים נתתיך הרי הוא אב כל העולם כולו שנכנסין תחת כנפי שכינה ולאברהם היתה השבועה תחלה שירשו בניו את הארץ+ אלא כמו שנתפרש בירושלמי תמן אמרינן תני בשם ר' יהודה גר עצמו מביא וקורא מאי טעמיה כי אב המון גוים נתתיך לשעבר היית אב לאברהם מיכאן ואילך אב לכל הבריות. ר' יהושע בן לוי אמר הלכה כר' יהודה. אתא עובדא קמיה דר' אבהו והורי כר' יהודה. הנה נתברר לך שיש לך לומר אשר נשבע יי לאבותינו לתת לנו. ושאברהם אב לך ולנו ולכל הצדיקים הנלווים אליו ללכת בדרכיו והוא הדין לשאר הברכות והתפלות שלא תשנה כלום. וכתב משה ב"ר מימון זצ"ל